

Вербицька Ксенія

студентка

Малоок Ірина

студентка

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дулік Т.О.

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Екологічне оподаткування є одним з найважливіших стимулів раціонального природокористування. Основна ідея введення екологічних податків – встановлення прямої залежності між розміром податкових відрахувань і ступенем негативного впливу, що завдається навколишньому природному середовищу та природним ресурсам у результаті діяльності суб'єктів господарювання [1]. Окрім того, екологічні платежі повинні формувати цільові фонди для фінансування заходів щодо покращення стану навколишнього природного середовища [2].

Першопричинами екологічних проблем України є: переважання ресурсо- та енергоємних галузей в економіці; зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури; недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку; недотримання природоохоронного законодавства. З метою покращення ситуації, що склалася, Міністерство екології та природних ресурсів України прийняло Стратегію державної екологічної політики України на період до 2020 р. [3].

Згідно з Податковим кодексом України екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р. [4].

В основу практики вітчизняного екологічного оподаткування покладено концепцію «забруднювач платить», тобто екологічний податок за визначенням призначається для відшкодування виключно некомпенсованих екологічних збитків, які виникають унаслідок розтягнутих у часі шкідливих впливів на довкілля. Такий підхід до трактування екологічного оподаткування суттєво звужує сферу його застосування. Водночас європейський підхід до визначення бази екологічного оподаткування є значно ширшим і передбачає, що сплачувати екологічний податок, разом із виробниками благ, повинні й кінцеві їх споживачі [5].

У 2011–2015 рр. частка екологічного податку у структурі податкових надходжень Державного бюджету України коливалася: з 0,42% (1085,4 млн. грн.) у 2011 р. до 1,29% (3614,5 млн. грн.) у 2014 р., а у 2015 р. різко скоротилася і склала 0,27% (1105,4 млн. грн.) [6]. Така ситуація свідчить про низьку фіскальну ефективність екологічного податку.

Тож виникає необхідність оптимізації законодавства щодо справляння даного виду податку.

Стратегія оподаткування повинна базуватися на довгостроковій програмі екологізації податкової системи. Основними принципами визначення екологічного податку повинні бути такі: податок повинен стимулювати зменшення забруднення навколишнього природного середовища; податок має сприяти впровадженню у виробництво екологічно чистих, ресурсозберігаючих, маловідходних технологій; система екологічного оподаткування повинна вписуватись у загальну податкову систему, але при цьому бути досить гнучкою на регіональному рівні [1].

Напрямами удосконалення екологічного оподаткування можуть стати:

– розробка системи податкових пільг для підприємств, що запроваджують інноваційні технології щодо зниження рівня шкідливого впливу на навколишнє середовище;

– запровадження прогресивної шкали ставок екологічного податку залежно від обсягу викидів;

– впровадження оподаткування упаковки та продукції, що містить екологічно небезпечні речовини;

– переорієнтація принципів оподаткування з плати за фактично спричинену шкоду довіллю на запобігання шкідливому впливу.

Отже, в Україні передусім слід створити науково обґрунтовану законодавчу базу екологічного оподаткування, що дозволить здійснити поступове формування інноваційної економіки, здатної до раціонального використання наявної ресурсної бази, її збереження та відновлення [7].

Список використаних джерел

1. Липко, А.С. Екологічне оподаткування в Україні: проблеми та перспективи [Текст] / А.С. Липко // Молодіжний економічний дайджест – 2015. – № 1. – С. 146–150.
2. Якуша, Я. Екологічне оподаткування як складова екологічної політики держави [Текст] / Я. Якуша // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2013. – №35. – С. 181–187.
3. Домбровська, Т.М. Проблеми та перспективи екологічного оподаткування в Україні і світі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2014/797-1404591072.pdf> (дата звернення : 16.05.2016). – Назва з екрана.
4. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1443360320244659> (дата звернення : 16.05.2016). – Назва з екрана.
5. Проценко, О.Л. Страхування екологічних ризиків та екологічне оподаткування як інструменти забезпечення якісних характеристик довкілля [Текст] / О.Л. Проценко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – №3(18). – С. 19–21.
6. Макроекономічні показники. Державний бюджет [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=23473387> (дата звернення : 16.05.2016). – Назва з екрана.
7. Самусевич, Я.В. Проблеми та перспективи екологічного оподаткування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer29/1273.pdf> (дата звернення : 16.05.2016). – Назва з екрана.

